

# YARDIMCI ÜREME TEKNİKLERİ VE ETİK SORUNLAR



- ▶ Yardımcı üreme teknikleri bir açıdan kadının infertilite problemine ışık tutarken diğer yandan birçok riski ve problemi beraberinde getirmektedir.

- ❖ Yardımcı üreme teknikleriyle meydana gelen gebeliklerde çoğul gebelik insidansı %30-35'dir.
- ❖ Çoğul gebelikler ise düşük doğum ağırlıklı bebek, erken doğum, ölü doğum, atoni gibi anne ve bebek açısından önemli olan birçok riski artırmaktadır.
- ❖ Çoğul gebeliklerin etkisiyle de olsa preterm eylem riski, IVF uygulanan gebelerde daha fazladır.
- ❖ IVF ile gerçekleşen gebeliklerde, ektopik gebelik riski yaklaşık iki kat artmaktadır.
- ❖ IVF sürecinde kullanılan ilaçlar bazı kanser türleri için risk oluşturmaktadır I5.Aşırı östrojen sekresyonu over ve meme kanserine, gonadotropin hormonunun aşırı salınması ise over kanserine zemin oluşturmaktadır.

- Yardımcı üreme teknikleri sonucu oluşan çoğul gebeliklere bağlı perinatal mortalite ve morbiditeyi azaltmak amacıyla intrauterin canlı fetus sayısının azaltılması amaçlanmaktadır.
- Bu uygulama sırasında, fetusların % 10-12'sinin abortus ile kaybedilme riski bulunmaktadır.
- Ayrıca fetal redüksiyon çoğul gebeliklerde geride kalan diğer fetüslerin zarar görmesine, kaybedilmesine neden olmaktadır. Ayrıca fetal redüksiyon sonrasında geride kalan fetüsler için erken doğum eylemi, gelişme geriliği gibi sorunlara da neden olabilmektedir.

- Embriyo fertilizasyondan itibaren bir birey olarak kabul edilmeli mi?
- İntrauterin hayatta fetüsün hayatına son verme bireyin yaşam hakkına müdahale edilmesine neden olmakta mıdır?
- Çok sayıda fetüsün implante edildiği durumlarda fetal redüksiyona gitmeme tüm fetüslerin hayatını tehlikeye atmaktadır. Buna bağlı olarak da aile hiç çocuk sahibi olamayabilir. Bu durumda fetal redüksiyonu etik kılarmı?
- Kaç fetüsün yaşamına son verilebilir?
- Hangi fetüsün yaşamına son verilmeli?
- IVF uygulamaları hem maddi hem de manevi anlamda aileye birçok yük getirmektedir. Bu anlamda embriyo sayısının sınırlı tutulması etik mi?

- ▶ Embriyoyu dondurma yoluyla saklamayla ilgili ilk dava ABD'de yaşanmıştır. Oldukça zengin bir çift IVFET ile bebek sahibi olabilmek için Avustralya'ya giderler, ovum ve sperm alınır, embriyo transfer edileceği sırada çiftin acil olarak ülkelerine dönmeleri gerekir. Çiftin izniyle embriyo dondurulur, ancak uçak kazasında ebeveynler kaybedilir. Ortada çok büyük bir miras, ailenin mirasçıları ve dondurulmuş bir embriyo kalmıştır. Oldukça sansasyonel olan bu dava uzun süren bir yasal süreç sonunda embriyonun imha edilmesi kararıyla son bulmuştur

## Bazı Etik Sorunlar.....

- Çiftlerden birisi embriyonun imhasını ister diğeri ise gebelik isterse uygulama kimin kararının doğrultusunda yapılacak?
- Çiftler ilerde boşanırsa ne olacak?
- Embriyolar kaç yıl saklanacak?
- Süresi dolmuş embriyolar imha mı edilecek? İmha edilecekse bu etik açıdan uygun mu?
- Donmuş embriyo kullanımı ile oluşan gebelikler sağlıklı mı? Bu konuda yapılan çalışmalar yeterli ve güvenilir mi?

- Bu durumda da kişinin sperm ya da ovumunun dondurulması, ilerde kendi üreme potansiyelini düşünecek kadar uzun yaşayacağı konusunda gereksiz bir umut vererek kendi kararlarını verecek olan erişkinler için etik bir problem ortaya çıkarabilir mi?
- Ovum yada spermin dondurulma süreci tedavinin gecikmesine neden olabilir mi?
- Kansere genç yaşlarda hatta çocukluk çağında ortaya çıkabilir, dondurma işleminin kararını kim verecek? Dondurulan embriyo uzun süre saklanacak bilir mi?



- Bir başka boyutu ise bu uygulamadan bazı çiftlerde maddi ve coğrafi nedenlerden dolayı yararlanamamasıdır.
- Hizmete ulaşmada eşitsizlik

- sperm ve gamet bankaları.....
- Damızlık insanlar.....
- Metalaştırma

## Bazı Etik Sorunlar.....

- ▶ Sperm ya da gamet bankacılığı ile gerçekleşen gebeliklerde, yanlış gamet ya da sperm naklinde gebeliğe son verilip verilmeyeceği
- ▶ Gamet ya da sperm seçiminin hangi kriterlere göre yapılması gerektiği, bir kişinin en fazla kaç bağışta bulunabileceği,
- ▶ Birden fazla verici konumunda olabilecekler midir?
- ▶ Birden fazla verici konumunda olduğunda (bencil genlerin de dürtüsüyle) ise, bu durum aynı ana ya da babaya sahip çocukların sayısında artışa neden olacaktır. Bu ise bilmedikleri halde kardeş birçok bireyin olmasına hatta ilerde evlenmelerine bile neden olabilecektir.
- ▶ Çocuk açısından gerçek anne babanın hangisi kabul edileceği sorusuna cevabın belirsizliği geleneksel çekirdek aile kavramının dışında yeni tanımlamalara gidilmesine neden olmaktadır.
- ▶ Ayrıca bu tür ailelerde yetişen çocukların toplumsal kabul yönünden sorun yaşayabilecekleri öngörülmektedir.
- ▶ Bazı ülkelerde yasal kabul edilen homoseksüel veya lezbiyen evliliklerde, bu yöntemle çocuk sahibi olduğunda, geleneksel çekirdek aile kavramının yerle bir edildiği belirtilmektedir.

- ▶ Yardımcı üreme tekniklerindeki tıbbi ve teknolojik gelişmeler sonucu ortaya çıkan bir başka olgu taşıyıcı anneliktir.
- ▶ Taşıyıcı annelik,
- ▶ Bu yöntemle bazı bireyler çocuk sahibi olabilmektedir. Ancak bu uygulama bazı etik ve hukuki sorunları da beraberinde getirmektedir.

SİZDE HANGİSİ?

GERÇEK  
ANNEDİR?

1. Genetik anne
2. Gestasyonel anne
3. Sosyal anne

# KADIN SÖMÜRÜCÜLÜĞÜ

# ÖZERKLİĞE SAYGININ İHLALI

## Bazı Etik Sorunlar.....

- Doğumdan sonra taşıyıcı anne bebekten ayrılmak istemez ise ne olacak?
- Taşıyıcı anneye de görüş hakkı verilmeli mi?
- Taşıyıcı anne eğer isterse çocuğu düşürebilir mi?
- Taşıyıcı anne miras hakkından yararlanabilir mi?
- Çocuk taşıyıcı annesinin miras hakkından yararlanabilir mi?
- Taşıyıcı annelik kavramında çocukların psikolojiside düşünölmelidir. Toplum tarafından dışlanmaya damgalanmaya maruz kalabilirler.
- Taşıyıcı annelik toplumsal yapıyı ve aile kavramını olumsuz etkiler mi?



- İleri yaş annelik....
- Post menopozal gebelikler

- Ülkemizde insan embriyosu hakkında tek düzenleme Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Yönetmeliği'dir.
- Yönetmeliğin incelenmesi

- Kişilerin kararlarını etkileyen faktörlerden biriside dini inançlarıdır. Ülkemizde yardımcı üreme teknikleri konusunda dini yaklaşımlar şu şekildedir; Türkiye’de Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Kararları gereğince, kadın ve erkekteki herhangi bir kusur nedeniyle, tabii ilişkiyle gebeliğin gerçekleşmemesi durumunda (Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulunun Tüp Bebek konusundaki 1.5.2002 tarihli kararları şöyle sıralanmaktadır;

- Döllendirilecek yumurta ve sperm nikahlı eşlere ait olmalıdır
- Döllenmiş olan yumurta, başka bir kadının rahminde değil, kendi rahminde gelişmelidir
- Bu işlemin gerek anne-babanın gerekse doğacak çocuğun maddi, ruhi ve akli sağlığı üzerinde olumsuz bir etkisinin olamayacağı tıbben sabit olması şartıyla normal yoldan gebe kalması ve anne olması mümkün olmayan evli hanımların, çeşitli yollarla gebeliklerinin sağlanmasında islami hükümler açısından bir sakınca görülmemektedir.

- Başka kadının yumurtası veya kocasının dışında yabancı bir erkekten alınan sperm ile kadının gebeliğinin sağlanmasının insanlık duygularını rencide etmesi nedeniyle caiz olmadığı belirtilmektedir.

TEŞEKKÜRLER

